

1988, 13. března – Dokument vydaný mluvčími Charty 77 Stanislavem Devátým, Milošem Hájkem a Bohumírem Janátem a Výborem na obranu nespravedlivě stíhaných „Ke svobodnému rozšiřování informací bez ohledu na hranice“ zaslaný Federálnímu shromáždění ČSSR a Ministerstvu vnitra ČSSR zabývající se případem maďarského občana Györgye Vargy zadrženého na letišti v Ruzyni s českou exilovou literaturou a obecně problémem svobodného šíření informací (sdělení VONS č. 736 a dokument Charty 77 č. 11/88).

Dne 12. února 1988 byl na letišti Praha-Ruzyně zadržen překladatel české a slovenské literatury György Varga (bytem Balassi Bálint utca 9, Budapest V), který přiletěl z Budapešti.¹ K zadržení Státní bezpečností došlo poté, co při celní kontrole bylo zjištěno, že György Varga přiváží do Československa větší zavazadlo s českou literaturou, vydanou v exilu. Šlo převážně o knihy a časopisy Listy a Svědectví. G. Varga byl pět hodin vyslýchán pplk. StB Čermákem a poté byl přinucen k návratu do Maďarska. Při výslechu byl dotazován, komu měl převážené publikace doručit, dále na Ivana Medka, Petra Pospíchala a další osoby.² Čs. státní bezpečnost podala zprávu do Budapešti a od té doby má György Varga potíže: je často předvoláván na výslechy, resp. zván na různé pohovory s pracovníky maďarské policie.³

Uvedený případ není bohužel ojedinělý, tento postup uplatnily orgány Státní bezpečnosti v poslední době mnohokrát. Taková a podobná opatření jsou však v rozporu s čl. 19 Mezinárodního paktu o občanských a politických právech, kde se uvádí: Každý má právo na svobodu projevu; toto právo zahrnuje svobodu vyhledávat, přijímat a rozšiřovat informace všeho druhu, bez ohledu na hranice, ať ústně, písemně nebo tiskem, prostřednictvím umění nebo jakýmikoli jinými prostředky podle vlastní volby. Čs. orgány se nemohou vymlouvat ani na případná omezení, stanovená paktem, neboť taková omezení by musel stanovit zákon k respektování práv nebo pověsti jiných nebo k ochraně národní

bezpečnosti, veřejného pořádku, veřejného zdraví či morálky, a zákon č. 94/1949 Sb. o vydávání a rozšiřování knih, hudebnin a jiných neperiodických publikací tato hlediska neupravuje. Připomínáme, že citované ustanovení paktu, stejně jako obdobné ustanovení helsinského Závěrečného paktu, je pro čs. orgány závazné.

Informace o Chartě 77, r. 11, 1988, č. 6, s. 3.

POZNÁMKY

- ¹ György Varga se narodil v roce 1954 v Budapešti. Vystudoval na budapeštské univerzitě maďarštinu a češtinu. V roce 1988 se stal maďarským zpravodajem československé redakce Rádia Svobodná Evropa. Po revoluci působil také ve funkci velvyslance Maďarské republiky v Praze. Viz článek „Pelikán 2006 pro Györgye Vargu“ in: *Listy* 36, 2006, č. 6, dostupné online: <http://www.listy.cz/archiv.php?cislo=066&clanek=060601> [28. 2. 2014].
- ² Na schůzky s Vargou, který v 80. letech působil jako spojka mezi československým a maďarským disentem, vzpomínala novinářka a spisovatelka Olga Šulcová. Podle ní opakovaně přivážel do Československa „*plné tašky ‚kontrabandu‘ a předával jej k další expedici spolehlivým adresátům*“. Tamtéž.
- ³ Také II. správa StB na něj 30. 10. 1987 založila signální svazek pod krycím jménem „Baláz“ (reg. č. 34571). Svazek byl zničen během skartací v prosinci 1989, viz <http://www.abscr.cz/cs/vyhledavani-archivni-pomucky> [28. 2. 2014].